แรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวานโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

MOTIVATION CORRELATION WITH SELF-HEALTH CARE BEHAVIOR OF DIABETICS HEALTH PROMOTING HOSPITAL BAN MAI SUBDISTRICT MUEANG DISTRICT NAKHONRATCHASIMA PROVINCE

นิชาภา เหมือนภาค, เขมกัญญา อนันต์ และ วัชรินทร์ จั่นขุนทด
Nichapha Muanphak, Khemkanya Anan and Watcharin Jankhunthod

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนา เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของแรงจูงใจในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวานกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้ป่วยเบาหวานที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 192 คน โดยเก็บข้อมูลประชากรทั้งหมด ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 192 คน โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งผ่านการทดสอบคุณภาพเครื่องมือ ค่าเฉลี่ยโดยรวมคุณภาพเครื่องมือทั้งฉบับเท่ากับ 0.85 นำมาวิเคราะห์ข้อมูล และประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบ Pearson Product Moment Coefficient

ผลการวิจัยพบว่า

ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวานกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ด้านการรับรู้ภาวะแทรกซ้อนต่อการเกิดโรคของผู้ป่วยเบาหวานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการรับรู้ความรุนแรงของโรคในผู้ป่วยเบาหวานไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ด้านการรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวานไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน และด้านการรับรู้อุปสรรคการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวานไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน

คำสำคัญ : แรงจูงใจ พฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ ผู้ป่วยเบาหวาน

Abstracts

The objective of this descriptive research was to study the relationship of self-care motivation of diabetic patients and self-care behavior of diabetic patients. The sample group in this research was 192 people who were treated at Ban Mai Sub-District Health Promoting Hospital, Muang District, Nakhon Ratchasima Province. All population data were collected. Therefore, in this study, a total of 192 people were used, using a questionnaire created by the researcher which passed the quality test of tools. The average of the overall tool quality was 0.85 for data analysis. And processed with a computer program. The statistical values used were frequency, mean, percentage and standard deviation. And the relationship was analyzed by using statistics Simple Correlation Coefficient in Pearson Product Moment Coefficient.

The results of the study found that the relationship between self-care motivation of diabetic patients and self-care behavior of diabetic patients. The perception of complications to the disease of diabetic patients was positively correlated with self-care behavior of diabetic patients. Statistically, at the .05 level, the perception of disease severity in diabetic patients was not related to self-care behavior of diabetic patients. The perceived benefit of self-care behavior of diabetic patients did not correlate with self-care behavior of diabetic patients. And the perceived barriers to self-care of diabetic patients did not correlate with self-care behaviors of diabetic patients.

Keyword: Motivation, Health Promotion Behavior, Diabetics

บทนำ

โรคเบาหวาน เป็นโรคเรื้อรังที่เกิดจากความผิดปกติของร่างกายที่มีการผลิตฮอร์โมนอินซูลินไม่พียงพอหรือร่างกายไม่สามารถนำน้ำตาลไปใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้น้ำตาลในเลือดสูง โดยข้อมูลจากองค์การอนามัยโลก (WHO) รายงานว่าจำนวนผู้ป่วยเบาหวานเพิ่มขึ้นจาก 108 ล้านคนในปีพ.ศ. 2523 เป็น 422 ในปี พ.ศ.2557 โดยเฉพาะในประเทศที่มีรายได้ต่ำ และปานกลางพบผู้ป่วยเบาหวานเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังพบว่าปี พ.ศ. 2559 มีจำนวนผู้เสียชีวิตจากโรคเบาหวาน 1.5 ล้านคน และอีก 2.2 ล้านคน เสียชีวิตเนื่องจากน้ำตาลในเลือดสูง (กรมควบคุมโรค, 2562.)

จากการค้นหาผู้ป่วยโรคเบาหวาน จึงมีความสำคัญมากขึ้นในปัจจุบัน เนื่องจากโรคเบาหวานเป็นโรคเรื้อรังที่พบได้บ่อย ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ จึงส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยโรคเบาหวาน การค้นหาในระยะแรกเริ่มของโรคจึงมีความจำเป็นในการดูแลสุขภาพตนเองจากการป่วยด้วยโรคเบาหวาน จากการดำเนินการค้นหาโรคเบาหวานของประชากรในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านใหม่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่ามีจำนวนผู้ป่วยโรคเบาหวาน 192 ราย ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2563 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2564 (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, 2563.)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจและพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ กลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา การศึกษานี้ศึกษาในกลุ่มประชากรทั้งหมดจำนวน 192 คน

จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

การศึกษานี้ได้การรับรองโดยคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในมนุษย์ วิทยาลัยนครราชสีมา เอกสารรับรองเลขที่ 0035/2563 รหัสโครงการวิจัย NMCEC 0035/2563

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา สถานภาพ อาชีพ รายได้ และภาวะแทรกซ้อน โดยลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบและเติมคำในช่องว่าง จำนวน 8 ข้อ ส่วนที่ 2 แรงจูงใจป้องกันโรคของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 โดยลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยมีคำตอบให้เลือก 3 คำตอบ คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ และไม่เห็นด้วย มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ และส่วนที่ 3 พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 โดยลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของ ลิเคิร์ต (LiKert Scale) โดยมีคำตอบให้เลือก 3 คำตอบ คือ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติบางครั้ง และไม่เคยปฏิบัติ มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 32 ข้อการแปลผลคะแนนใช้เกณฑ์ของ Best (1997)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล ดังนี้ ผู้วิจัยส่งเอกสารการขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และลงพื้นที่ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับการพิทักษ์สิทธิ รายละเอียดแบบสอบถาม และประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา ให้กับกลุ่มตัวอย่าง และตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด เพื่ออธิบายให้เห็นลักษณะข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง และหาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจป้องกันโรคกับพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบ Pearson Product Moment Coefficient

ผลการวิจัย

จากผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 63.0) อายุ ระหว่าง 51 - 55 ปี (ร้อยละ 34.4) ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างคือ จบมัธยมศึกษา (ร้อยละ 52.1) สถานสมรส (ร้อยละ 60.9) เป็นเกษตรกร (ร้อยละ 47.4) นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 100.0) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนเพียงพอต่อค่าใช้จ่าย (65.5) กลุ่มตัวอย่างไม่เคยมีอาการน้ำตาลในเลือด (ร้อยละ 77.6)ไม่มีภาวะแทรกซ้อนที่อวัยวะอื่นๆ (ร้อยละ 79.7)

ข้อมูลแรงจูงใจในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน

จากการศึกษาข้อมูลแรงจูงใจในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน พบว่า ด้านการรับรู้ภาวะแทรกซ้อนต่อการเกิดโรคของผู้ป่วยเบาหวาน ส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 53.1) ด้านการรับรู้ความรุนแรงของโรคในผู้ป่วยเบาหวาน ส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 66.1) ด้านการรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ส่วนใหญ่ มีความรู้ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 65.6) ด้านการรับรู้อุปสรรคการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 57.3)

ข้อมูลพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน

จากการศึกษาข้อมูลพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน พบว่า ด้านการควบคุมอาหาร ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง (ร้อยละ 65.1) ด้านการใช้ยา ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง (ร้อยละ 65.6) ด้านการดูแลเท้า ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง (ร้อยละ 62.0) ด้านการออกกำลังกาย ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง (ร้อยละ 62.0)

ด้านการพักผ่อน ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง (ร้อยละ 63.0) ด้านการจัดการความเครียด ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง (ร้อยละ 69.8) ด้านการสูบบุหรี่ ส่วนใหญ่มีพฤติกรรม ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 70.8) ด้านการดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง (ร้อยละ 68.2) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวานกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน

จากการศึกษาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวานกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน พบว่า ด้านการรับรู้ภาวะแทรกซ้อนต่อการเกิดโรคของผู้ป่วยเบาหวานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่าแรงจูงใจในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวานกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวานมีความสัมพันธ์กัน ด้านการรับรู้ความรุนแรงของโรคในผู้ป่วยเบาหวานไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่าแรงจูงใจในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวานกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวานมีความสัมพันธ์กัน ด้านการรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวานไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่าแรงจูงใจในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวานกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวานมีความสัมพันธ์กัน ด้านการรับรู้อุปสรรคการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวานไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่าแรงจูงใจในการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวานกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวานมีความสัมพันธ์กัน